

Co-funded by
the European Union

german
cooperation

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Upravljanje na više nivoa i Sporazum gradonačelnika

Put prema održivom
razvoju Zapadnog Balkana

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

U težnji ka održivom razvoju ključno je prepoznati i iskoristiti moć saradnje i koordinacije između različitih nivoa vlasti, aktera i organizacija. Cilj ove brošure jeste pojasniti koncept upravljanja na više nivoa u kontekstu Sporazuma gradonačelnika, sa posebnim akcentom na njegovu važnost za Zapadni Balkan.

Upravljanje na više nivoa

Upravljanje na više nivoa (engleski: multi-level governance) se odnosi na kooperativni pristup u kom procesi donošenja odluka uključuju različite nivoe vlasti, uključujući lokalni, državni, regionalni i međunarodni nivo. Ovim pristupom se prepoznaje da je za rješavanje složenih izazova, kao što su klimatske promjene i održivi razvoj, neophodno aktivno učešće i saradnja svih aktera. Raspodjelom ovlasti i dijeljenjem odgovornosti upravljanje na više nivoa omogućava efikasne i inkluzivne procese donošenja politika i strategija, što dovodi do dugoročnijih okvira, jačih odnosa i uspješnijih inicijativa.

*Dobro sprovedeno upravljanje na više nivoa doprinosi **višestrukim koristima za procese donošenja politika i strategija i njihovo sprovođenje.***

Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju

Sporazum gradonačelnika istaknuta je globalna i evropska inicijativa koja okuplja lokalne i regionalne vlasti predane promovisanju održive energije i ublažavanju klimatskih promjena. Pokrenuta 2008. godine, inicijativa podstiče potpisnike da dostignu ili premaše klimatske i energetske ciljeve Evropske unije. Pridruživanjem Sporazumu gradonačelnika opštine se obavezuju na razvoj i sprovođenje ambicioznih akcionih planova za održivu energiju i klimu. Istovremeno razvijaju svoje kapacitete, osnažuju se i pokreću klimatske akcije u svojim zajednicama s ciljem poboljšanja kvaliteta života te poticanja ekonomskog rasta i razvoja.

Upravljanje na više nivoa i Sporazum gradonačelnika na Zapadnom Balkanu

Zapadni Balkan, koji čine Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Srbija, suočava se sa jedinstvenim izazovima i mogućnostima u kontekstu održivog razvoja. Upravljanje na više nivoa, zajedno sa sprovođenjem Sporazuma gradonačelnika, može imati transformativnu ulogu u ovom regionu, podstičući saradnju, inovacije i održivi rast.

¹*Ova oznaka ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN 1244/1999, kao i sa mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji nezavisnosti.

Jačanje lokalnih kapaciteta

U fokusu upravljanja na više nivoa nalazi se osnaživanje lokalnih vlasti. Kroz Sporazum gradonačelnika, opštine i gradovi Zapadnog Balkana dobivaju pristup tehničkom znanju i podršci, finansijskim sredstvima i najboljim praksama. Ta podrška omogućava razvoj sveobuhvatnih akcionih planova za održivu energiju i klimu koji su prilagođeni njihovim specifičnim potrebama i težnjama.

*“Upravljanjem na više nivoa **zakonodavstvo i instrumenti politike mogu se bolje uskladiti** kako bi se ostvario njihov puni potencijal i optimizirao efekat na terenu.”*

Poboljšanje saradnje i razmene

Upravljanje na više nivoa živi od saradnje i razmjene znanja. Sporazumom gradonačelnika olakšava se umrežavanje i saradnja lokalnih i regionalnih vlasti, podstičući međusobno učenje i razmjenu iskustava. Ta prekogranična saradnja jača regionalne veze i omogućava opštinama Zapadnog Balkana da iskoriste mnoštvo postojećih ideja, rješenja i podrške.

*“**Zajednički prioriteti na svim nivoima** koji su omogućeni kroz upravljanje na više nivoa **mogu ubrzati sprovođenje** kroz stvaranje boljih okvira i efikasnije planiranje dostupnih resursa.”*

Usklađivanje sa integracijom u EU

Zapadni Balkan teži ka pridruživanju Evropskoj uniji. Usvajanje principa upravljanja na više nivoa i učešće u Sporazumu gradonačelnika pokazuju predanost usklađivanju sa vrijednostima i politikama EU-a. Takvo usklađivanje otvara vrata dodatnim mogućnostima finansiranja, tehničkoj podršci i konvergenciji politika, čime se dodatno ubrzavaju napori u pogledu održivog razvoja.

Ostvarivanje održivog razvoja

Upravljanje na više nivoa zajedno sa Sporazumom gradonačelnika nudi put ka održivom razvoju za Zapadni Balkan. Podsticanjem saradnje, osnaživanjem lokalnih vlasti i promovisanjem razmjene znanja region se podržava u borbi protiv klimatskih promjena, u promovisanju obnovljive energije i u stvaranju otpornih zajednica. Kroz saradnju region može prihvatiti moć upravljanja na više nivoa za održivu i prosperitetnu budućnost.

EU za energetska tranziciju: Sporazum gradonačelnika na Zapadnom Balkanu i u Turskoj

Cilj projekta „EU za energetska tranziciju: Sporazum gradonačelnika na Zapadnom Balkanu i u Turskoj“ jeste da se povećanim prihvatanjem Sporazuma gradonačelnika ostvari energetska tranzicija i bori protiv klimatskih promjena. Ovim projektom Evropska unija i Savezna vlada Njemačke podržavaju lokalne vlasti Zapadnog Balkana da pretvore svoje ambicije u smanjivanju emisija plinova staklene bašte u stvarnost i da povećaju otpornost na efekte klimatskih promjena, uzimajući pritom u obzir raznolikost na terenu.

Promovisanje upravljanja na više nivoa u energetske i klimatskim politikama

Projekat podržava i osnažuje opštine da učestvuju u upravljanju na više nivoa za izradu i sprovođenje energetske i klimatske politike usklađene sa procesom izrade i sprovođenja nacionalnih energetske i klimatske planova. Pritom je osiguran dijalog između centralnih vlasti i drugih podnivoa, kao i sa regionalnim organizacijama, kao što je Sekretarijat Energetske zajednice.

*“Dijalog koji se podstiče kroz dobro uspostavljeno upravljanje na više nivoa obično **unapređuje odnose**, pomaže u **uštedi troškova** smanjenjem neefikasnosti i **predupređuje sukobe**”.*

Podrška stvaranju platforme za razmjenu o upravljanju na više nivoa

Projekat takođe podržava stvaranje platforme za upravljanje na više nivoa, čime bi se opštinama omogućilo da ojačaju svoje prisustvo u državnom planiranju. Veza između državnog nivoa, koji je odgovoran za razvoj i sprovođenje integriranih energetske i klimatskih planova, kao i drugih strategija i planova prilagođavanja, i lokalnog nivoa, koji je usredsređen na akcione planove za održivu energiju i klimu, uspostavlja se putem odgovarajućih asocijacija ili drugih odgovarajućih platformi. Osim uloge asocijacija kao posrednika za svoje članove, projektom se jača i njihova uloga zagovaranja interesa lokalnih vlasti na nacionalnom nivou.

“Dovođenjem svih aktera za sto upravljanje na više nivoa promoviše zajedničku odgovornost i za proces donošenja politika kao i za njihovo sprovođenje”.

OSTANITE INFORMISANI PUTEM DRUŠTVENIH MEDIJA I NAŠE STRANICE

Twitter

Facebook

GIZ Website

EU za energetske tranzicije: Sporazum gradonačelnika na Zapadnom Balkanu i u Turskoj kofinansiraju Evropska unija i njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj. Na Zapadnom Balkanu projekat sprovodi Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH u sklopu Otvorenog regionalnog fonda za jugoistočnu Evropu – Energija, transport i zaštita klime.

Ova publikacija nastala je uz finansijsku podršku Evropske unije i njemačkog Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj. Sadržaj publikacije isključivo je odgovornost GIZ-a i ne odražava neophodno stajališta EU-a ili Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj.